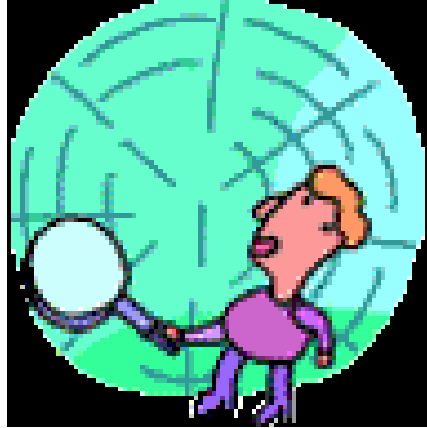

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI
(12. SINIF)

2006

**SANAT ESERLERİNİ İNCELEME
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI**

PROGRAM GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

**GENEL KOORDİNATÖR
Medine KARAPINAR
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Ortaöğretim Programları Şube Müdürü**

**Mevlüt KAŞIKÇI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Program Geliştirme Uzmanı**

KOMİSYON ÜYELERİ

Zeynep TEKİN - Resim Öğretmeni

Kadriye TURAN - Resim Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Bilgi toplumu oluşum sürecini başlatan bu gelişmelerin bilgi toplumunun ekonomik büyüme sürecini hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Gelişmiş tüm ülkeler, özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde eğitimde reform çalışmaları başlatmışlardır.

Bütün bunların sonucunda; ülkemizde de eğitime olan talep farklılık göstermekte, eğitim sistemimizde çeşitli değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

İç dinamikler ve AB eğitim sistemi normlarına uyum sürecinin dayanağını oluşturduğu “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında yürütülen bir dizi çalışma hayata geçirilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri ise; haftalık ders çizelgeleri ve buna dayalı olarak öğretim programlarının yeniden düzenlenmesidir.

Bu kapsamda yürütülen “Program Geliştirme” çalışmalarında; eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış ve “nasıl bir insan modeli?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Anayasa, kanunlar, kalkınma planları, şûra kararları, akademik tezler, araştırmalar vb. kaynaklar gözden geçirilerek ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesi, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların yeni öğretim programlarına yansıtılarak ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir yaklaşımla hazırlanması sağlanmıştır.

Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Yine programların hazırlanmasında; sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayış esas alınmıştır.

Yeni program geliştirme yaklaşımı ile öğrencilerin araştırma yapmasına, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanınmaktadır.

Yoğun bir çalışma sonucunda ortaya konulan bu programın hazırlanması, basımı, dağıtımı ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Söz konusu programın Türk Eğitim Sistemimize hayırlı olması temennisiyle, yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

Kerem ALTUN
Ortaöğretim Genel Müdürü

1. GİRİŞ

Yüzyılların ne kadar gerilerine gidilirse gidilsin, sanatı insanlığın tarihiyle başlamış görürüz. İnsan yalnızca yaşama güdüsünün tutsağı olduğu zekânın emeklediği çağlarda bile güzel sanatlarla uğraşmıştır. Tarih öncesi devirlerin bizleri hayran bırakan mağara duvar resimleri günümüzden on binlerce yıl önce ilkel insanların ellerinden çıkmıştır.

Eli ve akli olan insan ilk aracını (doğada bulunduğu biçimde) kullanıp her gün biraz daha doğaya hâkim oldukça onu zorlamaya başlamış, giderek doğada örneği bulunmayan araçları da yapmıştır. İnsan bu yaratıcılık özelliğinden de yararlanarak yeryüzünün en üstün varlığı olmuştur. Eylemli olarak yaptıkları da kendisi ile yaşıt sayılabilir.

Dilin nasıl doğduğunu bilmediğimiz gibi sanatın da nasıl doğduğunu bilmiyoruz. Barınak, tapınak, köprü yapımıyla, süsleme resim, fetiş heykel, dokuma gibi etkinlikleri göz önüne alırsak başlangıçtan beri sanat ile sanatçının bulunmadığı toprak parçası yoktur, denilebilir. Diğer yandan sanat deyince müze ve sergilerde tadılan veya seçkin salonların güzel süslemelerinde kullanılan az rastlanır nefis bir şey anlıyorsak; sözcüğün bu özel anlamının yakın geçmişte geliştiğini ve geçmişin en büyük yapımcılarının ressam veya heykelticilerinin bu sözü akıllarından bile geçirmediklerini bilmek zorundayız.

Denilebilir ki ihtiyaçtan doğan sanatın başlangıçta güzellikle uzun boylu bir ilintisi yoktu. Hele estetik kaygısı hiç yoktu. “Çünkü sanat insan topluluğunun yaşama savaşında kullandığı büyülü bir araç, bir silahtı.” Sanat, doğaya, düşmana, cinsel eşe, gerçeklere karşı güç sağlamaktı.

Sanat insanın düşünüy, dünyasını her zaman meşgul etti. Yüzyıllar boyunca fizik ötesi bir olgu olarak görülen sanat aslında organik bir olaydır. Soluk alma gibi ritmi konuşma gibi anlatımsal öğeleri vardır; algılama, düşünme, imgeleme ve bedensel eylemin katıldığı etkin bir süreçtir. İnsanlığın gelişim süreci içinde sanatı organik bir bölüm olarak görmek istemeyenler vardır. Bunlar çoğunlukla sanatı süsleyici işlevi olan “keyfi” bir etkinlik olarak görme eğilimindedirler.

Başlangıçtan günümüze kadar kullanılan işaretler, semboller, mekânlar değişti, zenginleşti, renklendi. Farklı biçimlere ve formlara büründü. Farklılaşırken de ritmi, uyumu, beğeniyi, göz ardı etmedi.

Doğanın aynısı olmayan bir farklılık, sanat olgusu olarak ortaya çıktı. Demek ki “sanat” doğadan farklı ona bir eklemedir.

Büyük eğitimci-sanatçı Paul Klee'nin (1879-1940) dediği gibi “Sanat görüneni vermez. Onun işlevi görünmeyi, görünür kılmaktır.”

Bugünkü çağdaş ortamda da sanat olgusu; sanatçının akıl yoluyla doğaya bir şey eklemesidir de denilebilir.

Yaşadığımız yüzyılın karmaşık, sıkışık ortamı içinde bulunan insan çevresine körü körüne uymak için değil, kendi ihtiyacına göre ona biçim vermek için yaşar.

Yaşadığımız bu çağa teknoloji ve makine hâkimdir. Klasik dönemde saray salonlarında gizlenen sanat, yeni teknolojik gelişimin maliyet düşüklüğünden yararlanarak geniş halk kitlelerine ulaşabildi. Endüstrileşmeyle makineler çoğalınca halkın işgücü azaldı.

Teknolojik gelişmenin yarattığı iş bölümü ve parçalanmayı, kentleşmenin meydana getirdiği kirliliği bireyin yabancılaşmasını ve insan ilişkilerindeki kopukluğu gidermede sanat eğitimi eskiden olduğundan daha çok bir işlevi üstlenmektedir. Bu, eğitim de toplumun bireyleri yaratıcı, yapıcı ve her şeyden önce topluma yararlı bir kişi olarak ulusça kullanma çabalarımıza olumlu katkılarda bulunabilirler. Bu olumlu katkılar sırasında bireyler üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirince kendisinin de bir değer olduğunun farkına vararak kişiliğini kanıtlama fırsatlarını yakalayabilir. Üzerleri küllenmiş gizli birikimler bu yolla gözler önüne serilebilir. Bütün bunlardan sonra kişiliklerini geliştirerek onları özgür ortamlara yöneltebilir. Bu özgür ortam kendi başlarına iş başarma sonuçlara var gücü de kazandırarak; onları yeni yaratılara yönlendirebilir. Zaten sanat birey ve toplum gerçeğine yön verip çözümlenmek değil mi?

Bu nedenledir ki; eğitimin ve özellikle sanat eğitiminin teknoloji dünyasındaki yeri daha iyi anlaşılabilir. Öğrenim süreçlerindeki bazı aksaklıkları bir kenara bırakılarak çocuklara çağdaş sanat eğitiminin öngördüğü özgürlüğü tanımak ve onların yetenek ilgi ve ihtiyaçlarına yanıt verecek bir eğitim ortamı yaratmak gereklidir. Ancak o zaman bireylerin niteliklerini ve duygularını geliştirerek yaratıcı düzeyi yüksek ürünler vermesi beklenir.

Ulus olarak çağı yakalamak ve aşmak özlemimizdir. Yeni oluşumlara varmak, sanat etkinliklerini artırmak ve başarıya ulaşmak için yeni ortamlar hazırlama çalışması sürmektedir. Öyleyse resim sanatının ülkemizde gelişmesini istiyorsak onu anlayacak, tadacak kuşakları okul çağında yakalamak ve yetiştirmek gerekir.

Gelişmiş toplumlarda sanat eğitimi eğitim sorununun önceliklerindedir. Ülkemizde de sanat eğitiminin ön sıralarda yer alması mümkündür. Eğitimin bütün kademelerinde sanat eğitime önem verilebilir. Yetiştirilebilecek bireyler arasında sanattan anlayan, sanatı seven, geliştiren, koruyan ve uygulayanların sayısı artırılmalıdır. Bu artışla gelişme göstergesi ve çağdaşlık daha kolay ulaşacağımız hedef olacaktır. Çünkü çağdaşlığın ölçüsü sanattır. Bu ölçüt bireyleri kişisel yetenekleri doğrultusunda ürün vermeye yöneltecektir. Bireylerin topluma sundukları sanat etkinlikleri kök saldıkça geleceğe yönelik atılımların artacağı bilinir. Toplumların varlığı ve saygınlığı yarattıklarına, sanatçılarına ve onların özgün ürünlerine de bağlıdır. Denilebilir ki toplumların geleceği sanat eğitimi gizi içinde saklıdır. İnsanın ruhsal yanını geliştiren sanat da eğitimle sağlanabilir. Araştıran, yaratan, yorumlayan, estetik beğenileri gelişmiş bireyler yetiştirmek ancak sanat eğitimine gerekli önemin verilmesiyle mümkündür.

Bu doğrultuda eğitim vermeyi hedefleyen ortaöğretim kademesi içerisinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Yabancı dil öğrenmelerini,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programı, ilköğretim okulunu bitirmiş, kendini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilen, uygulama derslerini pekiştirme amacı güden, sanata duyarlı öğrencileri hareket noktası olarak alır.

Sanat toplumların dünya görüşlerini yansıtır. Sanat eseri, sanatçının genel karakteri ile toplumların genel karakteri arasındaki etkileşimden doğar.

Güzel sanatlar liseleri, sanat eğitimi kapsamında uygulamalı ve teorik derslere dayalı okullardır. Bu bağlamda Sanat Eserlerini İnceleme dersi uygulama derslerinde öğrenilen bilgilerin, teorik anlamda örtüşürülmesi bakımından önemlidir. Öğrencilerin uygulama derslerinde kavramaya çalıştığı sanatsal düzenleme elemanlarını (renk, değer, biçim, açık-koyu-orta, çizgi, doku, uzam/mekân) ve sanatsal düzenleme ilkelerini (bütünlük, ritim, zıtlık, örüntü, motif, oran- orantı, denge, vurgu, uyum) ünlü sanatçıların yapıtları üzerinde göstererek analiz eder.

Sanat eserini analiz ederken öğrenci sanat eseri de dâhil çevresini görmeyi ve değerlendirmeyi öğrenir. “Nasıl görme gerektiğini öğrenmek, bir sanatçının tabii olduğu eğitimden farklıdır. Gerçekte sanatçı bu kabiliyeti kazanmaya başkalarından daha hazır bir zihin yapısıyla doğmuş olabilir, ama o da görsel biçimlerle aynı alışkanlığı kurmak zorundadır. Sanatçı daima çalışmalar ve gözlemler yapar. Doldurduğu kroki defterleri bu pratik çalışmanın delilleridir. Bir elmayı süratli birkaç çizgiyle göstermek, bir üzüm sapının yapısını, bir fırça vuruşuyla belirtmek doğuştan gelen bir özellik değildir. İyi sanatçı elma veya üzüm salkımını biçim, renk, doku veya kitle özellikleriyle çok yakından bilecek kadar inceler ve desenlerini çizer... Bir sanatçı bu yolla düşüncesini açıkça anlatabilir. Konu üzerinde önceki alışkanlığı sayesinde sanatçı, sadece konusunun görsel bakımdan özellikleri görmekle kalmaz, kendi fikirlerine biçim vermek için bu elemanları nasıl kullanacağını da görmüş olur (Lowry 1972).

Bu ders öğrencinin sanatçı – çevre – sanat eseri arasındaki bağlantıyı kavraması, analiz etmesi ve yapıldığı çağa göre değerlendirerek bireysel beğeni kazanması açısından önemlidir.

“Her gerçek sanat eseri, geleneğe bağlılığı oranında, onu yadsıyıcı bir özellik taşır. Bu nedendir ki bir yandan tarihsel bir süreç içerisinde yer alır, bir yandan da, eşi olmayan, benzersiz, tek bir olgudur. Yani hem toplumsaldır, hem de alabildiğince bireyseldir. Sanatçının özgün kişiliğinden gelen ve alışılmış biçimlere, kalıplara ters düşen, ama aslında yeni bir gelenek oluşturacak unsurlar taşıyan, yeni anlatım yollarından haz alabilmek, kolayca gerçekleşen bir ilişki değildir. Çünkü “ beğeni “ dediğimiz yetenek doğuştan getirdiğimiz gibi kalan durgun bir eğitim değildir. “ Beğeni “ gelişen ilerleyen, zamanla tamamlanan bir özellik taşır. Bu bakımdan, alışılmış beğeni ölçülerimizi zorlayan, hatta ilk karşılaşmada bize olumsuz estetik yargılar bile verdiren birçok yenilik, onları tabanda besleyen ilke ve gerçekler anlaşıldıktan sonra içimize yeni kapılar açarlar, beğenimizin sınırlarını biraz daha genişletirler, yenilikleri daha sağlıklı ve gerçeğe uygun bir biçimde kabul edebileceğimiz bir düzeye ulaştırırlar bizi... Bir akım olarak romantizmin çağı geçmiştir. Çağımız insanın genel duyarlılığı böyle davranışı güç kabul eder. Ama romantizm, genel bir insan eğilimi olarak her zaman vardır ne var ki insan yapımızdaki bu genel romantik eğilim, bir akım olarak romantizmi anlamaya yeterli değildir. Onu ancak yeşerdiği, oluştuğu, geliştiği dönemi tarih,

kültür ve beğeni koşulları içerisinde kavrayarak tadabiliriz. Çünkü ancak bu yolla temellendirilmiş bir beğeniye sahip oluruz; ancak bu yolla, çağımızın baskın duyarlılığına yenilmeyerek, başka dönemlere özgü sanat gösterilerine yaklaşabiliriz; yine bu yolla, sanat olgusunu bireysel niteliğini tarihsel ortamda gerçekleştirip temellendirerek, evrensel kılmak olanaklı olur” (Cömert, 1999).

Toplumların dünya görüşleri aynı zamanda estetik görüşleridir. Sanat Eserlerini İnceleme dersi yukarıda da belirtildiği gibi estetik değerlerin ve buna bağlı beğenilerin çağa göre değişebileceğinin algılanmasını sağlayarak bireye yeni bir estetik bakış açısı sağlar. Bu ders, soru soran, sorgulayan, irdeleyen, araştıran bireylerin yetiştirilmesi bakımından önemlidir. Sanat öğrencisi bu sayede izlenim, sezgi ve bilgilerini kendi yaptığı veya yapacağı sanat eserine yansıtır. Kendi toplumsal değerleri ile evrensel değerleri birleştirir.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Sanat eseleri inceleme dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunmuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, Sanat Eserlerini İnceleme dersine ait betimleme, çözümlenme ve yorumlama becerileri yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabilmesi ortamlar oluşturmaktadır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.

3. Programda yer alan değerleri öğretmen yeri geldiğinde, etkinlikler içinde bu değerleri vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.

4. Öğretmen, okulun bulunduğu çevre ve imkânları dikkate alarak programda örnek olarak verilen etkinlikleri aynen uygulayabilir ya da kendisi yeni etkinlikler geliştirebilir. Yeni etkinlikler geliştirilirken, kazanımlar ve farklı öğrenme stil ve zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler hazırlanmalıdır. Öğretmen bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin anlam kurmalarına yardımcı rolünü benimsemelidir.

5. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk’ün “Türk, öğren, çalış, güven”, “Ne mutlu Türküm diyene!” ve “Yurtta sulh, cihanda sulh” gibi sözlerinden hareketle, Türklerin tarihte oynadıkları rolü; askerlik, idare, hukuk, bilim, fen ve sanat alanında insanlığa hizmetlerini göstermelidir. Öğrencilerin, Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatanına hizmet eden kişilere sevgi, saygı ve takdir duygularını geliştirmelidir.

6. Öğretmen, etkinlik (müze, sergi vb.) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı

sonuç raporları istenmelidir. Bu geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır.

7. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

8. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri, projeler vb.dir. Öğrenciler etkinlikler çerçevesinde fotoğraf, resim, proje, poster gibi çalışmalar yapabilmeli ve bunlar aileleri ve çevreleriyle paylaşmak için sergilenmelidir.

9. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Formlar aynen kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.

10. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları birlikte ele alınabilecektir.

11. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre öğrencilerin aktif olduğu öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılır.

12. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılır.

13. Etkinlikleri planlarken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.

14. Öğretmen, öğrencinin; sanat eserini anlamlandırıp, kişisel beğeni kazanması için ilgi alanını ve kişilik özelliklerini dikkate alarak, grup veya bireysel proje çalışmaları yaptırabilir.

15. Öğrenme-öğretme etkinliğinde, disiplinler arası ilişkilendirme önemlidir.

16. Öğretmen öğrencinin çok sayıda sanat eseri ile tanışmasına rehberlik eder.

4. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgideki değişim ve gelişim, öğrenci profilinin de eğitim sürecinde değişime uğramasına etki etmektedir. Günümüz öğrenci profili, bilimsel ve akılcı düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiyi ezberleyen değil bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen, kendini gerçekleştirmiş ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler olarak tanımlanabilir.

Öğrenci profilindeki değişim eğitim, öğretim sürecinde okula da yeni anlamlar yüklemektedir. “Öğrenci Merkezli Eğitim”, “Öğrenci Merkezli Okul” kavramları bu değişim ve gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır.

Günümüzde bireylerden, doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, ekip çalışmasına yatkın olması ve kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tür ve hızda öğrenebileceğini benimseyen, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır.

Öğrenci merkezli eğitimin öğrenci ve öğrenme süreci açısından on iki ilkesi ortaya konulmuştur (http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/_private/ome/02omeum.htm).

1. Öğrenmeyi öğrenmek esastır.

Öğrenme sürecinin doğası olarak öğrenme, bireyin kendi algıları, düşünceleri ve duygularından süzerek edindiği bilgi ve deneyimlerden anlamı keşfetmesi ve yapılandırması sürecidir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğrenmeyi öğrenmek esastır.

2. Her öğrenci öğrenebilir.

Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir.

3. Her öğrenci öğrenirken eski ve yeni bilgiler arasında özgün bağlantılar kurar.

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında özgün bağlantılar kurar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin yeni bilgi ile eski bilgileri arasında bağlantılar kurmasına önem verilir.

4. Düşünmeyi öğrenmek sorgulayıcı ve yaratıcı düşünceyi geliştirir.

Öğrenci, nasıl düşüneceğini plânlayıp, gözlemleyip, değerlendirerek, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin düşünmeyi öğrenmesine öncelik verilir.

5. Başarabilme duygusu içsel güdülenmeyi sağlar.

Öğrencinin kontrol düzeyi, sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarıma güdüsünü besleyen etmenlerdir ve güdüleme öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin motivasyonuna önem verilir.

6. Öğrenme olumsuz deneyimlerle engellendiğinde zorlaşır.

Her öğrenci doğal bir öğrenme eğilimine sahiptir. Bu eğilim olumsuz deneyimlerle engellendiğinde öğrenme zorlaşmaya başlar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitim her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için onların bireysel farklılıklarını dikkate alan fırsatlar yaratır.

7. Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren ödevler öğrenciyi daha zorlarını başarabilmeye güdüler.

Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren, güdü artırıcı ve öğrenmeyi öğrenmeye yönelik ödevler öğrenciyi giderek zorlaşan ödevler yapmaya güdüler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ödevler her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için yaratılacak fırsatlardan biri olarak görülür.

8. Her öğrenci farklı zamanda, farklı türde ve farklı hızda ilerleyerek gelişir.

Öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim adımları boyunca ilerleyerek gelişir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamlarının plânlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınır.

9. Farklı özelliklerdeki öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi öğrenmeyi kolaylaştırır.

Farklı özgeçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde işbirliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plâna çıkaran öğretim stratejilerine ağırlık verilir.

10. Öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.

Öğrencilerin birbirine destek olması, ilgi ve saygı göstermesi gibi olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde grup çalışmaları ve sosyal etkinlikler öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin geliştirilebilmesi için yaratılacak fırsatlar olarak görülür.

11. Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.

Her öğrenci kalıtsal olarak taşıdığı genler ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesi ile şekillenir ve bu nedenle öğrenciler öğrenmeye karşı farklı yetenek, tercih ve eğilimlere sahiptir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde bu farklılıklar dikkate alınarak öğretim etkinlikleri çeşitlendirilir ve teknoloji ile desteklenir.

12. Her öğrenci yeni bilgileri kendi kalıplarına göre kavrayıp benzersiz bir anlama yaratır.

Her öğrenci yeni fikirleri inanç, anlama, yorumlama ve tutum süzgeçlerinden geçirerek işler ve benzersiz bir anlama yaratır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında her öğrencinin gelişiminde gösterdiği ilerleme dikkate alınır.

Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımını temel alan etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi sonucu öğrencilerde; merak uyandırma ve plânlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim öğrenciyi merkeze alır ve bu nedenle öğretmen çok önemlidir. Çünkü öğretmen, öğrencideki değişimi ve gelişimi destekleyen en önemli kişidir. Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen;

- Açık fikirlidir.
- Çağdaştır.
- Yenilikleri takip eder.
- Öğrencileri için eğitim ortamını en iyi şekilde hazırlar.
- Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
- Öğrencilerinin bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılar (<http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s84/yazarlar/Oguz.htm>).

Öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Nitekim öğretmenin oluşturduğu sınıf ortamının öğrencinin öğrenmeye karşı tutumunda ve güdülenmesinde etkisi büyüktür.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi programında kazanımlar; birçok zihinsel beceriyi vurgulamakta, öğrenme süreçlerinde ise aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretimsel işlerin kullanımını gerektirmektedir. Programda bu yöntemlerin kullanıldığı örnek etkinliklere yer verilmiştir. Öğretmenler programda önerilen etkinliğin yanı sıra kazanımlarda ön görülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler.

Geliştirilen öğretim programında konular, öğrencilerde bilinçli bir sanat tüketicisi olmayı geliştirecek nitelikte ele alınmış, program üniteler, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır.

5. PROGRAMIN YAPISI

Sanat Eserlerini İnceleme öğretim programı, genel amaçlar, temel beceriler, değerler ve tutumlar, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

5.1. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Toplumun gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini değerlendirmelerini,
- Görsel sanatların güzel sanatlar içindeki yerini sorgulamalarını,
- Görsel sanatlar eğitimi ile yaratıcılık becerilerini geliştirmelerini,
- Güzel sanatlar aracılığı ile insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmelerini,
- Sanat eğitimi ile insanları ve doğayı seven, çevreye saygılı, estetik duyarlılık kazanmış bireyler olmalarını,
- Sanat eserini biçim ve içerik açısından çözümlenmelerini,
- Sanat eserini incelerken görsel düzenleme elemanlarını ayırt etmelerini,
- Bilinçli bir sanat tüketicisi olma becerisi kazanmalarını,
- Sanat değeri olan eserleri koruma, seçme ve sahip olma becerileri geliştirmelerini,

- Nesneleri inceleme ve yorumlama yolu ile iki ve üç boyutlu şekillendirme becerileri kazanmalarını,
- Avrupa ve diğer ülkelerin sanat yapıtlarından örnekleri ülkemizdeki sanat yapıtlarıyla karşılaştırıp değerlendirmelerini,
- Sanatı evrensel bir dil olarak görüp tarih, felsefe, sosyoloji vb. disiplinlerle ilişkilendirmelerini,
- Sanat eğitimi yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslar arası resim etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Atatürk'ün Güzel Sanatlara ilişkin görüş ve düşüncelerini yorumlamalarını amaçlamaktadır.

5.2. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında görsel sanatlar alanına ait ortak becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Bu alanda belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler betimleme, çözümlenme ve yorumlamadır. Sanat Eserlerini İnceleme dersi konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
  - Yaratıcı Düşünme
  - İletişim
  - Araştırma-Sorgulama
  - Problem Çözme Becerisi
  - Bilgi Teknolojilerini Kullanma
  - Girişimcilik
  - Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma
- (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Betimleme Becerisi: Sanat eserindeki bilgi objelerini, ön yapı elemanlarını ve eserin nasıl bir sanat formu olduğunu tanımlama becerisidir. Eserin boyutlarını yapıldığı tarihi, tekniğini belirlemeye yönelik bir beceridir.

Yorumlama Becerisi: Seçilen eserin yapıldığı döneme, sanatçının tarzına, temasına göre anlamlandırmaya yönelik bir beceridir. Öğrencinin sanat eseri ile empati kurma

becerisidir. Çözömlenen esere ilişkin sembolleri, işaretleri, renkleri dönem in özelliklerine göre yorumlamayı içeren beceridir.

Çözömlleme Becerisi: Yapıtı oluşturan görsel düzenleme elemanlarını tanıma ve eser üzerinde bu elemanları göstererek değeriendirme becerisidir.

5.3. Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Sanat Eserlerini İnceleme dersi Öğretim Programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerieler oluşturmaktadır. Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerieleri de kazandırmayı önemsemektedir:

- Dayanışma
- Hoşgörü
- Sevgi
- Saygı
- Duyarlılık
- Vatanseverlik
- Barış
- Estetik
- Sorumluluk
- Empati

5.4. Üniteler

Sanat Eserlerini inceleme dersi beş ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

- Sanat Eseri ve Analizi
- Tarih Öncesi ve Antik Çağlarda Sanat
- Sanatın Gelişim Evreleri
- İXX. ve XX. Yy. Çağdaş Sanat Akımları
- Türk Resim Sanatı

Ünitelerin içerikleri aşağıda yer almaktadır:

ÜNİTE I:

Sanat Eseri ve Analizi: Bu ünite öğrencilerin; toplumun gelişimi açısından, sanat ve sanatçının sorgulanmasını, sanat eserinin yapısını disiplinler arası yaklaşımlar açısından, sanat eserini içerik ve biçim bakımından analiz etmeyi, sanat eserini oluşturan görsel düzenleme elemanlarını eser üzerinde belirleyerek yorumlamayı, sanatçıyı ve sanat eserini, yapıldığı dönem ve özellikleri açısından sorgulamalarını ve anlamalarını kapsamaktadır. Sanat eserinin niteliklerini belirler. Konulara ilişkin seçilen eserler üzerinde betimleme, çözümleme ve yorumlama yaparak analiz etmelerine yöneliktir.

ÜNİTE II:

Tarih Öncesi Çağlarda Sanat: Bu ünite öğrencilerin; primitif, eski yeni taş devri, tunç çağı, arkaik dönem sanatlarını tanıyarak karşılaştırmalarını, mağara resminin ve Mısır resim,

heykel sanatının özelliklerinin belirlenerek, örneklerle anlamasını sağlar. Konulara dönük seçilen eserler üzerinde betimleme, çözümlenme ve yorumlama yaparak analiz etmelerine yöneliktir.

ÜNİTE III:

Sanatın Gelişim Evreleri: Bu ünite öğrencilerin; Klasik üslup özellikleri, erken, orta, yüksek Rönesans sanatçıları ve eserlerini, Barok dönemi resim ve heykel sanatçıları eserlerini, bilim ve teknolojinin Avrupa sanatına etkilerini, Realizm, Neoklasizm, Romantizm sanat akımlarını ve sanatçıları eserlerini tanıyarak karşılaştırmalarını, konulara ilişkin seçilen eserler üzerinde betimleme, çözümlenme ve yorumlama yaparak analiz etmeleri sağlar.

ÜNİTE IV:

İXX. XX yy. Çağdaş Sanat Akımları: Bu ünite öğrencilerin; empresyonizm akım ve sanatçıları ekspresyonizm sanat akım ve sanatçıları soyut sanat akım ve sanatçıları, op-art sanat akımını ve sanatçıları minimalizm sanat akımı ve sanatçıları kavramsal sanat akımı ve sanatçıları tanıyarak karşılaştırmalarını ve analiz etmelerini sağlar.

ÜNİTE V:

Türk Resim Sanatı: Bu ünite öğrencilerin; Osmanlı minyatürleri ve sanatçıları, Batılaşma dönemi Türk resim sanatı ve sanatçıları, Avrupa da eğitim görmüş Türk ressamalarını ve eserlerini, Cumhuriyet dönemi Türk resim sanatı ve özelliklerini ve oluşan grupları tanıyarak karşılaştırmalarını ve analiz etmelerini sağlar. Konulara yönelik seçilen eserler üzerinde betimleme, çözümlenme ve yorumlama yaparak analiz etmelerini sağlar.

6. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri de büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır.

Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir. Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Tablo: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

	Öğretmen Merkezli	Öğrenci Merkezli
Sınıfta etkinlik	Öğretici	Etkileşimli
Öğretmenin rolü	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
Öğrencinin rolü	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
Ders ağırlığı	Bilgiler	İlişkiler
Bilgi kazanımı	Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
Başarı göstergesi	Miktar	Kalite
Ölçme	Normlara göre	Ölçütlere göre
Teknoloji kullanımı	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Kaynak: Dwyer, 1994)

<http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindedir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar: Ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, maliyet, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli, 2004).

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Örneğin, öğrencinin sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılmasını amaçlamalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmelidir.

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim sürecinde programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi her aşamada ortaya çıkan sorunları tespit ve düzenleme imkânı verir.

Ölçme: Nesnelere, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut, 1987; Yıldırım, 1999). Ölçme, öğrencilerin neleri bildikleri, neleri yapabildikleri hakkında bilgi toplamak olarak da tanımlanabilir.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

En genel anlamı ile ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirmenin amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci başarısını gözlemlemek
- Okulun başarısını gözlemlemek
- Anne-babalara bilgi verebilmek
- Öğrenciler için sınıf geçme ve mezuniyet konularında karar verebilmek
- Öğretim sürecinin verimliliği hakkında yorumlar yapabilmek

Programda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Ölçme ve değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir.

Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Bu amaçla öğretmenler programda yer alan gözlem, görüşme, performans ödevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler, posterler vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandığını ve üst zihinsel becerilerinin ne kadar geliştiğini öğrenim süreci içinde değerlendirirler.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi için yapılacak değerlendirme etkinliklerinde, öğrencilerin programın tüm boyutlarında sağladığı gelişme ve başarı ölçülmeye ve

kaydedilmeye çalışılır. Öğretmenler, öğrencilerin programla ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlara yönelik eksiklerini belirlerken, bireysel gelişimlerini izlerken, karşılaştıkları zorlukları tanımlarken, öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken değerlendirme yaparlar. Böylece, değerlendirme öğrencilerin eğitiminde geliştirici bir rol oynar. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabilmesi gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanında, betimleme, çözümlenme ve yorumlama gibi becerileri geliştirmesi bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Öğretmenler programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini ya da bunlardan esinlenerek ünitelerdeki kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işleniş sürecinde öğrencilerin yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemede gözlem formlarından, grup etkinliklerine katılmalarını belirlemede grup değerlendirme formlarından ya da üniteler sonunda öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirleyebilmeleri için öz değerlendirme formlarından yararlanabilir. Öğretmenlerin etkinliklere yönelik olarak kullanacağı değerlendirme araç ve yöntemleri öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmelerinde ve alacakları kararlarda önemli ipuçları verecektir.

8. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
SANAT ESERİ VE ANALİZİ	11	12	17
TARİH ÖNCESİ VE ANTİK ÇAĞLARDA SANAT	9	10	14
SANATIN GELİŞİM EVRELERİ	10	18	25
IX. VE XX. YY. ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARI	9	18	25
TÜRK RESİM SANATI	8	14	19
Toplam	47	72	100

SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

ÜNİTE I: SANAT ESERİ VE ANALİZİ

1. Sanat Eserinin Yapısı
2. Sanat Eserinin Toplumsal İşlevi ve Gerekliği
3. Sanat Eserini Çözümleme

ÜNİTE II: TARİH ÖNCESİ VE ANTİK ÇAĞLARDA SANAT

1. Primitif Sanatlar
2. Arkaik Plastik Sanatlar
3. Mısır Resim ve Heykel Sanatı

ÜNİTE III: SANATININ GELİŞİM EVRELERİ

1. Rönesans Dönemi Sanatı Ve Üslup Özellikleri
2. Barok Dönemi Sanatı ve Üslup Özellikleri
3. Realizm Sanat Akımı ve Özellikleri
4. Neo Klasizm Sanat Özellikleri
5. Romantizm Sanat Akımı ve Özellikleri

ÜNİTE IV: İXX. VE XX. YY ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARI

1. Empresyonizm
2. Ekspresyonizm
3. Kübizm
4. Soyut Sanat
5. Pop Art
6. Op Art
7. Minimalizm
8. Kavramsal Sanat

ÜNİTE VI: TÜRK RESİM SANATI

1. Osmanlı Minyatürleri
2. Batılılaşma Dönemi Türk Resim Sanatı
3. Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatı

9. ORTAÖĞRETİM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI

SINIFI	A4	B5
12	8-10	10-12

10. PROGRAMDA KULLANILAN SEMBOLLER

 Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (grup çalışması, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, sanal alan gezisi, slayt/film izleme, dinleti, çalgı çalma, eser okuma, eser çözümlleme vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (araştırma, grup çalışması, proje çalışmaları, konser/sergi vb. etkinlikleri) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
[!] Uyarı	Bu sembol, ilgili üniteye doğrudan verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 İnceleme gezisi	Bu sembol, ilgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili kazanım(lar)la/üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.
 Diğer derslerle ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle iş birliği yapılabilecek diğer derslerin adını gösterir.
 Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öneri niteliğindedir.

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANAT ESERİ VE ANALİZİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumun gelişiminde güzel sanatların yerini önemini açıklar. 2. Toplumun gelişiminde sanatçı ve sanat eserinin yerini sorgular. 3. Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirir. 4. Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirir. 5. Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirir. 	<p> Konuyla ilgili slaytlar izlenir (1.kazanım).</p> <p> Seçilen öncü bir ressamı konu alan CD izlenir (2. kazanım).</p> <p> Örnek eserlerin, tıpkıbasım ve slaytları üzerinde plastik çözümleme yapılır (1. ve 3. kazanım).</p> <p> Örnek eserin tıpkıbasım ve slaytları üzerinde içerik çözümlemesi yapılır (4. kazanım).</p> <p> Farklı dönemlerdeki resim örnekleri üzerinde tartışılır (5. kazanım).</p>	<p>[!] Doğu ve batı sanatlarından örnekler gösterilir (1. kazanım).</p> <p>[!] Frida Kahlo, Picasso, Leonardo Da Vinci, Michelangelo vb. yaşam hikayelerini konu alan CD izletilir (2. kazanım).</p> <p>[!] Filmler özellikle toplumu yönlendiren nitelikteki sanatçılardan seçilir (2. kazanım) .</p> <p>[!] Seçilen sanatçının felsefesine dikkat çekilir (2. ve 5. kazanım).</p> <p>[!] Açık-koyu, kompozisyon şeması, renk, leke gibi plastik elemanları birbirleriyle ilişkilendirerek eseri çözümleme çalışması yapılır (3. ve 5. kazanım).</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANAT ESERİ VE ANALİZİ	<p>6. Sanat eserinin niteliklerini belirler.</p> <p>7. Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgular.</p> <p>8. Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirler.</p> <p>9. Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirir.</p> <p>10. Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgular.</p> <p>11. Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgular.</p>	<p> Konuyla ilgili slaytlar incelenir (6. kazanım).</p> <p> Çalışma aşamalarını içeren slaytlar izlenir (7. kazanım).</p> <p> Slayt gösterilerek örnek resimler üzerinde görsel düzenleme elemanları (renk, leke, kompozisyon vb.) tartışılır (8. kazanım).</p> <p> Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirmeleri istenir (9. kazanım).</p> <p> Konuyla ilgili slaytlar izlenir (10. ve 11. kazanım).</p>	<p>[!] Rönesans dönemi resimleri gibi içeriği olan resimlerden örnek seçilir (4. kazanım).</p> <p>[!] Sanat tarihine geçmiş sanatçıların eserlerinin neden sanat yapıtı olduğu vurgulanır (6. kazanım).</p> <p>[!] Piet Mondrian'ın doğa çıkışlı soyutlamaları incelenebilir (7. kazanım).</p> <p>[!] Örnekler farklı dönemlere ait sanat yapıtlarından seçilmelidir (8. ve 9. kazanım).</p> <p>[!Bu ünite öğrencilerin; betimleme, çözümlenme, yorumlama becerileri kazanması beklenir.]</p> <p>[!]Bu ünite, dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, empati, değerleri kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite, grup değerlendirme formu, grup öz değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, ölçme ve değerlendirme amaçlı kullanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDA SANAT	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Primitif resim, heykel ve mimari eserlerin özelliklerini belirler.</p> <p>2. Eski ve yeni Taş Devri sanatlarının özelliklerini karşılaştırır.</p> <p>3. Tunç çağı sanatlarının özelliklerini saptar.</p> <p>4. Mağara resimlerinin özelliklerini belirler.</p> <p>5. Arkaik resim sanatının özelliklerini belirler.</p>	<p> / Primitif resim heykel mimariyle ilgili araştırma yapılır (1. kazanım).</p> <p> / Eski ve yeni Taş Devri sanatlarını konu alan eserlerin araştırılması istenir (1-4. kazanım).</p> <p> Konuyla ilgili slaytlar izlenir (2-4. kazanım).</p> <p> Arkaik resimle ilgili slaytlar izlenir (5. kazanım).</p>	<p> Tüm kazanımlar eser inceleme açısından “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Primitif dönemin yağma kültürden sitenin doğmasına kadar olan dönem olduğu vurgulanır (1. kazanım).</p> <p>[!] Tarih dersi öğretmeni ile işbirliği yapılabilir (2. ve 3. kazanım).</p> <p> Anadolu Medeniyetleri Müzesi gezilebilir (1-7. kazanım).</p> <p>[!] Mağara resimlerindeki konuların (avcılık, büyü vs.) onların yaşayışı ile ilgili olduğu vurgulanır (4. kazanım).</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDA SANAT	<p>6. Arkaik heykel sanatının özelliklerini belirler.</p> <p>7. Arkaik mimarinin özelliklerini belirler.</p> <p>8. Mısır resim sanatının özelliklerini örneklerle açıklar.</p> <p>9. Mısır heykel ve rölyef sanatının özelliklerini örneklerle açıklar.</p>	<p> Arkaik heykelle ilgili slaytlar izlenir (6. kazanım).</p> <p> / Arkaik Sanatlarla Pirimitif Sanatları kıyaslayan araştırma yapımları istenir (1, 4, 5. ve 6. kazanım).</p> <p> Konuyla ilgili tıpkıbasım ve slaytlar izlenir (8. kazanım).</p> <p> / Mısır heykel ve rölyef sanatının özellikleri araştırılır. Konuyla ilgili slaytlar izlenir (9. kazanım).</p>	<p>[!] Yazının keşfinin ve sitenin bulunmasının Arkaik Sanat için önemi vurgulanır (5-7. kazanım).</p> <p>[!] Geometri ve matematik ölçü birimlerinin ilk defa bu dönemde tespitinin resim, heykel ve mimarideki gelişmelere etkisi vurgulanır (5-7. kazanım).</p> <p>[!] Sitenin kurulmasıyla anıtsal yapı sanatlarının gelişimi vurgulanır (7. kazanım).</p> <p>[!] Hiyeroglif yazı türünün resim, heykel ve rölyef sanatına etkisi vurgulanır (8. ve 9. kazanım).</p> <p>[!]Bu ünite de öğrencilerin; betimleme, çözümleme ve yorumlama becerileri kazanması beklenir.</p> <p>[!]Bu ünite de, dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, empati değerleri kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite de grup değerlendirme formu, grup öz değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, akran değerlendirme formu, proje değerlendirme ölçeği kullanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANATIN GELİŞİM EVRELERİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klasik üslup özelliklerini açıklar. 2. Erken, Orta ve Yüksek Rönesans sanatçıları ve eserlerini tanırlar. 3. Erken, Orta ve Yüksek Rönesans sanatçıları eserleri üzerinde plastik ve ikonografik çözümleme yapar. 4. Barok dönemi resim ve heykel sanatı özelliklerini belirler. 5. Barok dönemi ressamlarını ve eserlerini tanırlar. 	<p> Konuyla ilgili önemli sanatçıların eserleri üzerinde plastik ve ikonografik çözümleme yapılır (1. kazanım).</p> <p> Erken Rönesans'a ait Giotto ve Masaccio'nun eserlerinin slaytları izlenir (2. kazanım).</p> <p> Yüksek Rönesans dönemi sanatçılarının tiptakbasım ve slaytları izlenir (2. ve 3. kazanım).</p> <p> Konu ile ilgili önemli sanatçıların eserlerinin slaytları izlenir (4. ve 5. kazanım).</p> <p> / Barok dönemle ilgili araştırma yapılır (4. kazanım).</p> <p> / Rembrandt'ın yaşamı, sanatı ve felsefesi ile ilgili proje çalışması yapılır (5. kazanım).</p>	<p> Tüm kazanımlar eser inceleme açısından "Sanat Eseri ve Analizi" ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Rönesans döneminde yapılmış eserlerde özellikle kompozisyon, perspektif, mekan ve dönemin felsefesi vurgulanır (1. kazanım).</p> <p>[!] Giotto'nun "Mısır'a kaçış" üzerinde eser incelemesi yapılabilir (2. ve 3. kazanım).</p> <p>[!] Leonardo Da Vinci'nin "Üçlü Anna Grubu" üzerinde eser incelemesi yapılabilir (2. ve 3. kazanım).</p> <p>[!] Barok dönemde özellikle kompozisyon, ışık-gölge ve dönemin felsefesi vurgulanmalıdır (4-6. kazanım).</p> <p>[!] Rembrandt'ın "Dr. Tulp'un Anatomi Dersi" adlı eseri incelenebilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANATIN GELİŞİM EVRELERİ	6. Barok dönemi resim sanatı ile Rönesans dönemi resim sanatının benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırır.	 Rönesans ve Barok dönemine ait örnek slaytlar izlenir (6. kazanım). / Konuyla ilgili proje çalışması yapılır (7. kazanım).	<p>[!] Renk, perspektif, ışık-gölge, konu seçimi vb. hakkında kıyaslamalar yapılmalıdır (6. kazanım).</p> <p> Fransız İhtilalinin çıkış nedenleri ve toplumsal etkileri üzerine Tarih dersi öğretmeni ile iş birliği yapılır (7. kazanım).</p> <p>[!] Konuyla ilgili proje hazırlanır ve sınıf içi sunum yapılır (7-10. kazanımlar).</p>
	7. Bilim ve teknolojinin gelişmesi ve 1789 Fransız İhtilalinin Avrupa sanatına etkilerini sorgular.	 Realizm sanat akımı sanatçılara yönelik eserlerin slaytları izlenir (8. kazanım).	<p>[!] Gustave Courbet'in "Ressamın Atölyesi" adlı yapıtı çözümlenir (8. kazanım).</p>
	8. Realizm sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 Neo Klasizm sanat akımı sanatçılara yönelik eserlerin slaytları izlenir (9. kazanım).	<p>[!] Jacques Louis David'in "Marat'ın Öldürülmesi" adlı yapıtı çözümlenir (7. ve 9. kazanım).</p>
	9. Neo Klasizm sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 Romantizm sanat akımı sanatçılara yönelik eserlerin slaytları izlenir (10. kazanım).	<p>[!] William Turner'ın "Kar fırtınası" adlı eseri çözümlenebilir (10. kazanım).</p>
	10. Romantizm sanat akımını ve sanatçıları tanır.	 Seçilen öncü ressamın yaşamı, eserleri ve felsefesi araştırılır. Seçilen eserin çözümlemesi yapılır (8-10. kazanım).	<p>[!] Bu ünite de öğrencilerin; betimleme, çözümlenir, yorumlama becerileri kazanması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünite de dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, empati değerleri kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite de, grup değerlendirme formu, grup öz değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, akran değerlendirme formu, proje değerlendirme ölçeği, ölçme ve değerlendirme amaçlı kullanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İXX. XX. YY ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARI	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;	 Empresyonist sanatçıların eserlerine yönelik slaytları izlenir (1. ve 9. kazanım).	 Tüm kazanımlar eser inceleme açısından “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesiyle ilişkilendirilir. [!] Empresyonizmle modern resmin doğuşu vurgulanır (1. kazanım).
	1. Empresyonizm sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 / Seçilen sanatçının yaşamı, sanatı ve felsefesi araştırılır (1. ve 2. kazanım).	[!] Claude Monet’in “İzlenim Doğan Güneş” adlı eseri çözümlenebilir (1. kazanım).
	2. Ekspresyonizm sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 Ekspresyonist sanatçıların eserlerine yönelik slaytlar izlenir (2.kazanım).	[!] İzlenimci sanatın doğa anlayışı ve estetik değerleri üzerinde araştırma yaptırılabilir (1. kazanım).
	3. Kübizm sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 Kübist sanatçıların eserlerine yönelik slaytları izlenir (3. ve 9. kazanım).	[!] Vincent Van Gogh’un yaşamı ve sanatını araştırarak “Gece Kahvehanesi” adlı eseri çözümlenir (1. kazanım).
	4. Soyut sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 / Kübizmin en önemli temsilcisi Picasso hakkında araştırma yapılır (3. kazanım).	[!] Munch’un “Çılgılık” adlı eseri araştırılır (2. kazanım).
5. Pop-art sanat akımı ve sanatçıları tanır.	 Soyut sanatçıların eserlerine yönelik slayt ve tıpkıbasımlar izlenir (4. ve 9. kazanım).	[!] Öncü sanatçı Picasso’nun “Avignonlu Genç Kadınlar” adlı eseri çözümlenir (3. kazanım).	
	 Pop-art sanatçıların eserlerine yönelik resimlerin slaytları ve tıpkıbasımları izlenir (5. ve 9. kazanım).	[!] Mondrian’nın “Brodway Boogie Woogie” adlı eserini çözümlenebilir (4. kazanım).	[!] Jasper Johns’un “Üç Bayrak” adlı eseri çözümlenir (5. kazanım).

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İXX. XX. YY ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARI	<p>6. Op-art sanat akımlarını ve sanatçıları tanıır.</p> <p>7. Minimalizm sanat akımı ve sanatçıları tanıır.</p> <p>8. Kavramsal sanat akımı ve sanatçıları tanıır.</p> <p>9. Döneme ait sanatçıların eserlerini çözümler.</p>	<p> Op-art sanatçılarının eserlerine yönelik resimlerin slaytları ve tıpkıbasımları izlenir (6. ve 9. kazanım).</p> <p> / Minimalizm sanat akımı hakkında araştırma yapılır (7. ve 9. kazanım).</p> <p> Kavramsal sanata örnek teşkil eden sanatçıların resimlerinin slaytları ve tıpkıbasımları izlenir (8. ve 9. kazanım).</p> <p> / Kavramsal sanat hakkında proje çalışması yapılır (8. kazanım).</p>	<p>[!] Andy Warhol’un “Marlyn Monroe” adlı eseri çözümlenebilir (6. kazanım)</p> <p>[!] John Cage’nin “1954 - 4dk – 33 sn” adlı eylemi çözümlenir (7. kazanım).</p> <p>[!] Modernist tavırla sergilenen yapıtlar tat alma aracı olarak üretilirken kavramsal sanatta metinsel bir içerikle düşünsel algının gelişmesi amacı güttüğü vurgulanmalıdır (8. kazanım).</p> <p>[!] Joseph Kosuth’un “Bir ve üç sandalye” adlı yapıtı veya Joseph Beuys’un “Kara Tahta eseri çözümlenebilir (8. kazanım).</p> <p>[!]Bu ünite de öğrencilerin; betimleme, çözümleme, yorumlama becerileri kazanması beklenir.</p> <p>[!]Bu ünite de, dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, empati değerleri kazanması beklenir.</p> <p>Bu ünite de, grup değerlendirme formu, grup öz değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, akran değerlendirme formu, proje değerlendirme ölçeği, ölçme ve değerlendirme amaçlı kullanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TÜRK RESİM SANATI	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Osmanlı Dönemi minyatürlerinin özelliklerini belirler.</p> <p>2. Osmanlı Dönemi minyatür sanatçıları tanırlar.</p> <p>3. Batılılaşma dönemi Türk resim sanatını örneklerle açıklar.</p> <p>4. Pirimitif sanatçıları tanırlar.</p> <p>5. Avrupa da eğitim görmüş Türk ressamlarının Türk resmine getirdikleri yeni eğilimleri belirler.</p>	<p> Osmanlı Dönemi minyatürlerinin slaytları izlenir (1. kazanım).</p> <p> Seçilen ünlü minyatür ustasının eserlerinin slaytları izlenir (2.kazanım).</p> <p> Minyatür sanatıyla ilgili araştırma yapılır (1. ve 2. kazanım).</p> <p> Batılılaşma dönemi Türk ressamlarının eserlerine yönelik slayt ve tıpkıbasımlar izlenir (3. ve 4.kazanım).</p> <p> Avrupa da eğitim görmüş Türk ressamlarının eserlerine yönelik tıpkıbasım ve slaytlar izlenir (5. kazanım).</p>	<p> Tüm kazanımlar eser inceleme açısından “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Minyatür resmin kompozisyon, figür, renk, öğeleri vurgulanır (1. kazanım).</p> <p>[!] Seçilen eser üzerinde çözümleme yapar. Levni nin surname-i Vehbi’den “Haliçte Gösteri”adlı eseri incelenebilir (2. kazanım).</p> <p>[!] Bu dönem sanatçılarının eserlerinden seçilen örnekler plastik açıdan çözümlenir (3-5. kazanım).</p> <p>[!] Batılılaşma döneminde Avrupa da empresyonizmle başlayan modern sanatın doğuşu ve Türk ressamları üzerindeki etkileri vurgulanır (5. kazanım).</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TÜRK RESİM SANATI	<p>6. Cumhuriyetle birlikte gerçekleşen sanat alanındaki gelişmeleri saptar.</p> <p>7. Cumhuriyet Dönemi Türk resminin özelliklerini tespit eder.</p> <p>8. Cumhuriyet Döneminde oluşan grupları ve sanatçıları tanıtır.</p>	<p> Atatürk'ün 1924 yılında Avrupa'ya gönderdiği sanatçıların eserlerine yönelik slaytlar izlenir (6. ve 7. kazanım).</p> <p> 1928 kuşağının kurduğu Müstakil Ressamlar ve heykeltıraşlar grubuna dâhil sanatçıların eserlerinin slaytları izlenir (8. kazanım).</p> <p> “D” Gurubu sanatçılarının eserlerine yönelik slaytlar izlenir (8. kazanım).</p> <p> “Yeniler” grubu sanatçıların eserlerine yönelik slaytlar izlenir (8. kazanım).</p> <p> “On”lar grubu sanatçılarının eserleri içeren slaytlar izlenir (8. kazanım).</p>	<p>[!] Resim sanatındaki yenileşme hareketleri vurgulanır (6. kazanım).</p> <p>[!] Şeref Akdik'in seçilen örnek resmi çözümlenebilir (6. kazanım).</p> <p>[!] Cumhuriyet Dönemi eserleri araştırılır (6. ve 7. kazanım).</p> <p>[!] 1928 kuşağı sanatçılarından Refik Epikman, Hale Asaf, Zeki Kocamemi vb. den seçilen örnek eseri çözümlenir (8. kazanım).</p> <p>[!] “On”lar gurubu sanatçılarından Nurullah Berk, Abidin Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun seçilen eserleri incelenir (8. kazanım)</p> <p>[!] “Yeniler” grubundan Nuri İyem'in seçilen eseri incelenir.</p> <p>[!]Bu ünite de öğrencilerin; betimleme, çözümlleme, yorumlama becerisi kazanması beklenir.</p> <p>[!]Bu ünite de, dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, empati, değerleri kazanması beklenir.</p> <p>Bu ünite de, grup değerlendirme formu, grup öz değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, öğrenci ürün dosyası çalışma formu, akran değerlendirme formu, proje değerlendirme ölçeği ölçme ve değerlendirme amaçlı kullanılabilir.</p>

ETKİNLİK

ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ÖRNEĞİ

DERS : SANAT ESERLERİNİ İNCELEME

YAKLAŞIK SÜRE : 180 dakika

ÜNİTE : SANATIN GELİŞİM EVRELERİ

BECERİLER : Betimleme, çözümlleme ve yorumlama becerisi.

KAZANIMLAR :

- Barok dönemi resim ve heykel sanatı özelliklerini belirler.
- Barok dönemi sanatçılarını ve eserlerini tanır.(4.ve5.kazanımlar)

MATERYALLER : Barok dönemine ait tıpkıbasım resimler, slâytlar.

KAYNAKLAR :

SÜREÇ

1. Barok dönemi özellikleri tartışılır.
2. Barok dönemine ait resim ve heykel özellikleri gösterilir.
3. Barok dönemi müziği eşliğinde eser üzerinde öğrenciyle beraber analiz yapılır.
4. Bir önceki konu olan Rönesans sanatı ve üslup özellikleri arasındaki fark benzerlikler tartışılır.
5. Dönemin en etkili eserlerinden biri olan Rembrant'ın Dr Tulp'un Anatomi Dersi adlı eserinin slaytı üzerinde tartışma soruları yönlendirilir.
6. Barok dönemi üslup özellikleri seçilen eser üzerinde tartışılır.
7. Seçilen eserin ikonografik ve plastik analizi yapılır.

İncelenecek her eser üzerinde yapılacak tartışma soruları ektedir.

TARTIŞMA SORULARI:

Sanat eserinin adı:.....

Sanat eserini yapan sanatçı:.....

Betimleme bakımından sorulacak sorular:

1.Bu eser hangi sanat formudur?

.....
.....

2. Resimde neler oluyor?

.....
.....

3.Hangi çizgiler etkin?

.....
.....

Çözümleme bakımından sorulacak sorular:

1. Eserde hangi renkler kullanılmış?
(Resimde renklerin ağırlıkları)

.....
.....

2. Sanat yapısı nasıl oluşturulmuş?
(kompozisyon değerlendirme)

.....

3.Sanatçı bu resmi hangi tarihte ve teknikte yapmıştır?

.....
.....

4.Işık-gölge ve renk değerleri nasıl düzenlenmiştir?
(Resimde ilgi merkezi, ışık-gölge, renklerin ve lekelerin eserdeki ağırlıkları)

.....
.....

Yorumlama bakımından sorulacak sorular:

1.Sizce anlatılmak istenen olay nedir?

.....
.....

2.Renkler sizde nasıl bir etki bırakıyor?

.....
.....

3.Nasıl bir ses duyuyorsunuz?

.....
.....

4.Nasıl bir tat alıyorsunuz?

.....
.....

5.Nasıl bir koku alıyorsunuz?

.....
.....

6.Bu sanat eseri niçin güzel ve önemli?

.....
.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Değerlendirme amacıyla gözlem ve öz değerlendirme formu kullanılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖRNEK FORMLARI

Bu bölümde eğitim öğretim sürecinde öğrencileri değerlendirmek için öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla örnek formlar ve ölçekler verilmiştir. Öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin değerlendirilmesi için bu formlar aynen kullanılabilereği gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir. Bu formlara veya ölçeklere göre öğrencileri değerlendirirken, ölçütlere göre hangi alanda yeterli hangi alanlarda eksiklikleri olduğu belirlenebilir. Öğrencilerin eksiklikleri varsa bu eksiklikleri gidermeye yönelik gereken önlemler alınır. Öz değerlendirme, grup değerlendirme gibi formlarla öğrencileri değerlendirirken amaç, puan vermekten çok, onların eksikliklerini belirlemek ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler almak olmalıdır.

ÖZ DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı: .....

Tarih: .....

Sınıfı : .....

No : .....

Bu çalışmada neler yaptım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada neler öğrendim?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler?

.....
.....
.....
.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....
.....

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı:

Sınıfı:

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak grubu değerlendiriniz.

BECERİLER	DERECELER				
	1- Hiçbir zaman	2- Nadiren	3-Bazen	4- Sıklıkla	5- Her zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşırlar.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinlerler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alırlar.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterirler.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletirler.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirirler.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirirler.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterirler.					
Grupta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluştururlar.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanırlar.					
TOPLAM					

Yorumlar:

.....

.....

.....

GRUP ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı:

Gruptaki Öğrencilerin Adları:

Açıklama: Aşağıdaki tabloda grubunuzu en iyi şekilde ifade eden seçeneğin altına (X) işareti koyunuz.

BECERİLER	DERECELER		
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1. Araştırma planı yaptık.			
2. Görev dağılımı yaptık.			
3. Araştırmada çeşitli kaynaklardan yararlandık			
4. Etkinlikleri birlikte hazırladık.			
5. Görüşlerimizi rahatlıkla söyledik.			
6. Grupta uyum içinde çalıştık.			
7. Birbirimizin görüşlerini ve önerilerini dinledik.			
8. Grupta birbirimize güvenerek çalıştık.			
9. Grupta birbirimizi takdir ettik.			
10. Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.			
11. Sorumluluklarımızı tam anlamıyla yerine getirdik.			
12. Çalışmalarımızı etkin bir biçimde sunduk.			
TOPLAM			

Aşağıdakileri grubunuza göre cevaplayınız.

1. Çalışmalar sırasında karşılaştığımız en büyük problem

.....
.....

2. Problem nereden kaynaklanıyordu?

.....
.....

3. Grubumuzun en iyi olduğu alan

.....
.....

4. Grup olarak daha iyi olabilirdik. Fakat,

.....
.....
.....

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Açıklama: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin, yapılan çalışmalara katılma düzeylerini gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

Ünite Adı: .....

Adı-Soyadı : .....

Öğrenci No : .....

Sınıfı : .....

BECERİLER	DERECELER				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
	1	2	3	4	5
I. DERSE HAZIRLIK					
1.Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını bilir.					
2.Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3.Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
4.Derse hazırlıklı gelir.					
Toplam					
II. ETKİNLİKLERE KATILMA					
1.Konu ile ilgili görüşlerini çekinmeksizin ifade eder.					
2.Görüşü sorulduğunda söyler.					
3.Yeni ve özgün sorular sorar.					
4.Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.					
5.Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.					
Toplam					
III. İNCELEME – ARAŞTIRMA – GÖZLEM					
1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
2.Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip başka kaynaklar araştırır.					
3.İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.					
4.Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.					
5.Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.					
6.Araştırma ve inceleme sonucunda genellemeler yapar.					
Toplam					
GENEL TOPLAM					

PROJE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Projenin Adı:
Öğrencinin;
Adı ve soyadı:
Sınıfı:
No:

BECERİLER	DERECELER				
	Kötü	Geçer	Orta	İyi	Çok İyi
	1	2	3	4	5
I. PROJE HAZIRLAMA SÜRECİ					
Projenin amacını belirleme					
Projeye uygun çalışma planı yapma					
Grup içinde görev dağılımı yapma					
İhtiyaçları belirleme					
Farklı kaynaklardan bilgi toplama					
Projeyi plana göre gerçekleştirme					
TOPLAM					
II. PROJENİN İÇERİĞİ					
Türkçeyi doğru ve düzgün yazma					
Doğru bilgileri kullanma					
Toplanan bilgileri analiz etme					
Toplanan bilgileri düzenlenme					
Elde edilen bilgilerden çıkarımda bulunma					
Kritik düşünme becerisini gösterme					
Yaratıcılık yeteneğini kullanma					
TOPLAM					
III. SUNU YAPMA					
Türkçeyi doğru ve düzgün konuşma					
Sorulara cevap verebilme					
Konuyu dinleyicilerin ilgisini çekecek şekilde sunma					
Sunuyu hedefe yönelik materyalle destekleme					
Sunuda akıcı bir dil ve beden dilini kullanma					
Verilen sürede sunuyu yapma					
Sunum sırasındaki öz güvene sahip olma					
Severek sunu yapma					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

Öğretmenin yorumu: .....

.....

.....

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. *Aktif Öğrenme*, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir.
- Airasian, P.W. *Classroom Assessment* (second edition). McGraw – Hill, Inc.: NY. 1994.
- AslanapA, *Türk Sanatı*, İstanbul,1989.
- Atakan, *Arayışlar (Resimde ve Heykelde Alternatif Akımlar)*,İstanbul, 1997
- Batur, *İmgeleri Kim Dinler*, İstanbul 2004.
- Baykul, Y. *İlköğretimde ölçme ve değerlendirme*, MEB Yayınları, 1999.
- Bigalı, *Resim Sanatı*, İş Bankası Yayınları, Ankara 1999.
- Boydaş, *Sanat Eleştirisine Giriş*, Ankara 2004.
- Büyükişleyen, Özsezgin, *Sanat Eserleri İnceleme*, Anadolu Üniversitesi yayın no:578.
- Cassou, *Sembolizm Sanat Ansiklopedisi*, .Çev: Ö.İnce, İ.Usmanbaş. İstanbul 1987.
- Clavdon, *Romantizm Sanat Ansiklopedisi*, .çev: Ö. İnce, İ. Usmanbaş. İstanbul 1988.
- Cömert, *Mitoloji ve İkonografi*, Ankara,1999.
- Çağlarca, *Renk ve Armoni Kuralları*, İstanbul,1986.
- Ersoy, *Sanat Kavramlarına Giriş*, İstanbul,1986.
- Gombrich, *Sanatın Öyküsü*, İstanbul,1986
- Haladyna, T.M. *Writing Test Items to Evaluate Higher Order Thinking*. Allyn and Bacon: Boston. 1997.
- İpşiroğlu, *Sanatta Devrim*, İstanbul, 1991.
- Kökden, *Zaman Devriyeleri*, İstanbul 2003.
- Johnston, *Resim Sanatı*, çev: A.Durukan, İstanbul,1978.
- Lowry, *Sanatı Görmek*, İş Bankası yayınları,1972. Çev: N.Yurtsever, Z. Güvemli.
- Lynton, *Modern Sanatın Öyküsü*, çev: C. Çapan, S. Öziş, İstanbul,1991.

- MEB, *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)*, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 2005.
- MEB, *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli*, Millî Eğitim Basımevi, 2004.
- Özgüven, İ.E. *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları, Ankara. 1999.
- Parramon, *Resimde Renk ve Uygulanışı*, çev: E.Erduran, İstanbul. 1992.
- Passeron, *Sürrealizm Sanat Ansiklopedisi*, çev: S. Tasuğ, İstanbul. 1990.
- Richard, *Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul. 1991.
- Serullaz, *Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul. 1991.
- Sözen-Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul. 1992.
- Tansuğ, *Türk Resminde Yeni Dönem*, İstanbul. 1988.
- Tansuğ, *Çağdaş Türk Sanatı*, İstanbul.1991.
- Tansuğ, *Resim Sanatının Öyküsü*, İstanbul. 1992.
- Tansuğ, *Sanatın Görsel Dili*, Ankara,1993.
- Tavşancıl, E. *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara. 2002
- Tunalı, *Modern Resim*, İstanbul. 1992.
- Turgut, F. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Saydam Matbaacılık (5. Basım), Ankara. 1987.
- Vedat Özsoy (editör), *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*,2005
- Wolfflin, *Sanat Tarihinin Temel Kavramları*, çev: H. Örs, İstanbul.1990.
- Yıldırım, C. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Yayınları (4. Basım). Ankara.

INTERNET ADRESLERİ

- http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm
- <http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>
- <http://uretim.meb.gov.tr/egitekh Haber/s84/yazarlar/oguz.htm>
- <http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>
- http://www.ef.sakarya.edu.tr/sayfa/bildiri/sayı_3/40
- <http://www.meb.gov.tr/mebasp/mebdata/mevzuat/>